

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2022
9. volební období

68.

USNESENÍ
výboru pro evropské záležitosti
z 12. schůze
ze dne 22. června 2022

ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Přijímání lidí přechajících před válkou na Ukrajině – Příprava Evropy na naplnění potřeb /kód Rady 7566/22, KOM(2022) 131 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR po vyslechnutí informace náměstka ministra vnitra Radka Kani, náměstkyně ministra práce a sociálních věcí Kateřiny Štěpánkové, ředitele odboru vzdělávací politiky MŠMT Jaromíra Berana, vedoucího oddělení analýz Ministerstva zdravotnictví Ondřeje Čadyho a státní tajemnice Ministerstva pro místní rozvoj Zdeňky Pikešové, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Petra Beitla a po rozpravě

- 1. projednal** výše uvedený dokument;
- 2. souhlasí** se stanoviskem vlády ČR k tomuto dokumentu.

Jiří Carbol v. r.
ověřovatel

Petr Beitl v. r.
zpravodaj

Petr Fifka v. r.
místopředseda

Možnosti řešení potřeb ukrajinských uprchlíků

Informační podklad ke sdělení Přijímání lidí prchajících před válkou na Ukrajině –
Příprava Evropy na naplnění potřeb

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému
hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Přijímání lidí prchajících
před válkou na Ukrajině – Příprava Evropy na naplnění potřeb
COM(2022) 131 final, kód Rady 7566/22

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
24. 3. 2022
- **Datum projednání ve VEZ:**
30. 3. 2022 (1. kolo)
- **Procedura:**
Není projednáváno legislativním postupem, jedná se o dokument nelegislativní povahy, který nepodléhá schválení v Radě a Evropském parlamentu. Procedura je ukončena jeho přijetím a předložením těmto institucím.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 27. 4. 2022, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 27. 4. 2022 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Hodnocení z hlediska principu subsidiarity se neuplatní, jedná se o dokument informační povahy.

- Odůvodnění a předmět:

S ohledem na snahu členských států a Unie podpořit lidi, kteří prchají z Ukrajiny před válkou do Unie, představila Komise [sdělení Přijímání lidí prchajících před válkou na Ukrajině – Přípravy Evropy na naplnění potřeb](#) (dále jen „sdělení“). Jedná se o výhled další podpory, kterou bude Unie členským státům v dané oblasti v budoucnosti poskytovat.

Unie poskytuje členským státům nepřetržitou podporu v podobě pomoci na hranicích, přijímání a civilní ochrany. Názorným příkladem otevřenosti Unie je historicky první aktivace [směrnice o dočasné ochraně přijaté již v roce 2001](#), nabízející rychlou a efektivní pomoc a jasný právní status. K této směrnici byly rovněž přijaty nové [operační pokyny](#), aby uprchlíci z Ukrajiny mohli získat konzistentní a účinnou úroveň práv. Byla rovněž zřízena [Platforma solidarity](#), která pomáhá koordinovat spolupráci mezi členskými státy, vyžaduje aktivní zapojení všech zúčastněných stran, členských států a agentur a klade důraz na transparentní a aktuální data.

Zajišťování práv spojených s dočasnou ochranou uprchlíků z Ukrajiny vyžaduje zapojení všech složek společnosti v oblastech ubytování, vzdělávání, zdravotní péče a dostupnosti práce a týká se jak místních a regionálních orgánů, tak podniků, zdravotnických a sociálních služeb, úřadů práce či zařízení péče o děti. Unie vyvine úsilí s cílem maximalizovat dopad dostupných finančních prostředků a využít širokou škálu specializovaných sítí. Podpora Ukrajinců prchajících před válkou si dle Komise žádá lidskost a flexibilitu a pro Unii se jedná o velkou výzvu z pohledu efektivní organizace a koordinace. Komise představuje osm základních oblastí, ve kterých Unie bude dále podporovat členské státy.

1. Bezpečný přístav v Evropě	5. Přístup k zaměstnání
2. Zvláštní ochrana dětí	6. Přístup k ubytování a bydlení
3. Přístup ke vzdělání	7. Solidarita v akci
4. Přístup ke zdravotní péči	8. Řešení pro financování solidarity

- Obsah a dopad:

Komise ve sdělení zdůrazňuje, že rychlost i počty nově příchozích z Ukrajiny prchajících před válkou jsou bezprecedentní. V prvních čtyřech týdnech od začátku ruské invaze na Ukrajinu se jednalo o přibližně tři a půl milionu lidí. Přijímání těchto lidí je v Unii ústředním bodem společné reakce. Skutečnost, že je Unie otevřena rychlé a efektivní pomoci dokládá i aktivace směrnice o dočasné ochraně je Unie. Sdělení si klade za cíl zajistit, aby práva, která jsou těmto uprchlíkům poskytována, fungovala i v praxi.

Mezi obecné závazky Komise dle sdělení patří:

→ prostřednictvím Platformy solidarity zmobilizovat klíčové sítě členských států a podpořit sdílení zdrojů a know-how;

- pomoci členským státům rychle a flexibilně využít finanční prostředky Unie;
- zřídit zvláštní struktury, aby členské státy prvního vstupu i cílové členské státy a další poskytovatelé klíčových služeb mohli co nejrychleji nasadit nejlepší dostupné nástroje.

Sdělení představuje 8 základních oblastí, ve kterých se Unie zavazuje pomoci členským státům:

1. Bezpečný přístav v Evropě

- bezprostřední pomoc a možnost prodloužení pobytu¹;
- informace o garantovaných právech a získávání přesných dat;
- iniciativy k překonávání kulturních a jazykových bariér;
- přístup k bankovnímu účtu;
- ochrana a bezpečnost uprchlíků;
- nediskriminace a ochrana konkrétních skupin (Romů, LGBTIQ aj.).

2. Zvláštní ochrana dětí

- zaručení rychlého přístupu k právům;
- činnost národních koordinátorů a realizace národních akčních plánů;
- registrace všech dětí bez doprovodu;
- ochrana dětí před obchodováním s lidmi či únosem (propagace dětské linky pomoci 116000);
- zvláštní standardní operační postupy pro přemísťování nezletilých osob bez doprovodu.

3. Přístup ke vzdělání

- financování prostřednictvím fondů politiky soudržnosti EU a Erasmu+;
- výuka jazyka hostitelské země, ale také zajištění školních materiálů v ukrajinštině;²
- fungování jednotného vzdělávacího kontaktního místa [School Education Gateway](#);
- iniciativa spolupráce s poskytovateli vzdělávacích technologií v Unii;
- využívání kapacity ukrajinských učitelů mezi uprchlíky z Ukrajiny prostřednictvím platformy [eTwinning](#).

¹ Podle [směrnice o dočasné ochraně](#) platí počáteční ochrana na jeden rok s možností dvojího automatického prodloužení vždy o šest měsíců.

² [Úřad pro publikace Evropské unie](#) je připraven ve spolupráci s ukrajinskými orgány vytisknout pro žáky, kteří se momentálně nacházejí v EU, ukrajinské učebnice.

4. Přístup ke zdravotní péči

- [mechanismus solidarity](#) pro převoz pacientů v rámci Unie;
- členské státy mají k dispozici mechanismus civilní ochrany Unie a systém včasného varování a reakce;
- vydávání praktických pokynů [Evropským střediskem pro prevenci a kontrolu nemocí](#), např. v [oblasti infekčních onemocnění](#);
- specializované očkovací kampaně;
- cílená opatření v oblasti duševního zdraví a podpory traumatizovaných osob prchajících před válkou, např. [iniciativa v rámci EU4Health](#).

5. Přístup k zaměstnání

- možnost vykonávat zaměstnání, samostatnou výdělečnou činnost i odbornou přípravu;
- rovné zacházení, pokud jde o odměnu za práci a jiné pracovní podmínky;
- financování pomoci při přípravě na zaměstnání nebo podnikání prostřednictvím jazykových kurzů, poradenství, základní odborné přípravy nebo podpory podnikání;³
- příprava nových pokynů k usnadnění uznávání odborných kvalifikací získaných na Ukrajině;
- analýza [Agentury Unie pro odborné vzdělávání](#) týkající se milionů volných pracovních míst v celé Evropě s cílem zjistit, jaké dovednosti jsou zapotřebí a kde;
- pilotní iniciativa Komise „rezervoár talentů EU“, kde mohou uprchlíci z Ukrajiny prezentovat své dovednosti a dát na vědomí, že jsou dispozici k výkonu práce.

6. Přístup k ubytování a bydlení

- nová iniciativa „bezpečné domovy“ a maximalizace využívání stávajících finančních prostředků Unie;
- mobilizace Azylového, migračního a integračního fondu i fondů politiky soudržnosti (především Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu);
- členské státy, které potřebují zvýšit přijímací kapacitu pro poskytování přístřeší, dodávek a služeb, mohou využít pravidla stanovená pro naléhavé zadávání veřejných zakázek;⁴
- prostřednictvím Platformy solidarity vytvoření dopravního spojení mezi hlavními místy příjezdu, tranzitu a určení.

7. Solidarita v akci

- činnost Komise prostřednictvím Střediska pro koordinaci odezvy na mimořádné události 24/7;
- zvýšená činnost Frontexu, Agentury Unie pro azyl i Europolu;
- výměna informací v rámci Platformy solidarity;
- koordinace činností v soukromém sektoru Komisí;

³ V rámci politiky soudržnosti EU a nové Akce soudržnosti pro uprchlíky v Evropě (CARE), i v rámci Azylového, migračního a integračního fondu.

⁴ Jako tomu bylo v případě migrační krize v letech 2015–2016.

- podpora Komise v oblasti repatriace státních příslušníků třetích zemí.⁵

8. Rychlá a flexibilní řešení pro financování solidarity

- [Akce soudržnosti pro uprchlíky v Evropě](#) (CARE);⁶
- v rámci iniciativy REACT-EU budou uvolněny platby předběžného financování ve výši 3,4 miliardy EUR;
- zřízení jednotného kontaktního místa;
- [možnost členských států požádat o technickou podporu](#) v rámci stěžejní iniciativy TSI pro integraci cizinců.

• Stanovisko vlády ČR:

Vláda v největší možné míře odsuzuje ruskou agresi vůči Ukrajině a zločiny páchané na místním civilním obyvatelstvu a vítá jednomyslné rozhodnutí o využití směrnice o dočasné ochraně. V České republice je již více než 280 000 uprchlíků držitelem dočasné ochrany, což řadí v tento okamžik ČR na první místo v rámci Unie v počtu udělených dočasných ochrany na počet obyvatel. Z důvodu potřeby reakce na tento rychlý a náhlý příliv uprchlíků Vláda vyhlásila nouzový stav a plně aktivovala krizové mechanismy, včetně fungování Ústředního krizového štábu. Bylo zřízeno Národní centrum pro pomoc Ukrajině a síť regionálních asistenčních center.

Vláda se domnívá, že zásadním bodem je dosažení jednotného postupu členských států v oblasti dočasné ochrany, včetně otázek předcházení zneužívání dočasné ochrany nebo sociální podpory s ní spojené ve více členských státech skrze rychlé spuštění jednotného IT systému a koordinace v otázkách bezpečnosti.

Vláda vnímá, jak silnému tlaku jsou vystaveny země prvního vstupu, nicméně zdůrazňuje, že silný tlak není pouze na ně, ale i na tzv. cílové země, kam se ČR v tuto chvíli bezesporu řadí. Vláda také obecně souhlasí s návrhem o ochraně dětí, kdy v ČR již jsou nastavovány takové mechanismy, aby bylo možné uvedeným požadavkům dostát. K oblasti vzdělávání Vláda uvádí, že dne 21. března 2022 nabyl účinnosti legislativní balíček nazvaný „Lex Ukrajina“, který se skládá ze tří norem na pomoc uprchlíkům z Ukrajiny a pokrývá všechny úrovně vzdělávání. Dále MŠMT vydalo řadu metodických materiálů a doporučení pro různé úrovně vzdělávání a cílové skupiny, viz portál <https://www.edu.cz/ukrajina/>.

V otázkách přístupu ke zdravotní péči Vláda uvádí, že se ČR zapojila do mechanismu solidarity pro převoz pacientů v rámci EU zřízeného Komisí. Vláda by také uvítala vytvoření jednotných postupů v oblasti uznávání odborných kvalifikací získaných na Ukrajině a podporuje aktivity týkající se prozkoumání potenciálu Evropských digitálních certifikátů o vzdělání. Vláda dále upozorňuje na nutnost posílení kontrolních mechanismů, které by odhalily nekalé praktiky zaměstnavatelů a zaměstnaneckých agentur, zejména pokud jde o odměnu za práci a jiné pracovní podmínky. V otázkách přístupu k bydlení Vláda upozorňuje, že v ČR v tuto chvíli stále chybí legislativní zaštitění sociálního bydlení, neboť doposud neexistuje zákon o sociálním

⁵ Agentura Frontex podpořila první humanitární lety pro dobrovolné návraty z Polska do Tádžikistánu a Kyrgyzstánu, přičemž další takové lety se připravují.

⁶ Tato akce usnadňuje flexibilní využívání finančních prostředků, které jsou ještě stále k dispozici z programů na období 2014–2020. Zejména zajistí pružnější a vzájemně zaměnitelné využívání Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu.

bydlení/o dostupnosti bydlení, proto obce v této souvislosti nejsou metodicky vedeny a výklad sociálního bydlení závisí na nich a není zastřešen.

Vláda oceňuje silnou solidaritu s uprchlíky z Ukrajiny v rámci celé Unie. Vláda již v souvislosti s děním na Ukrajině schválila dodatečných 300 mil. Kč humanitární pomoci pro ukrajinskou krizi. Polovinu rozpočtu (150 mil. Kč) spravuje MZV a polovinu rozpočtu (150 mil. Kč) spravuje MV.

Vláda oceňuje řešení a podporu navržené ve sdělení, zároveň si však uvědomuje, že tato řešení jsou spíše krátkodobého a střednědobého rázu. Uvítala by tak i další opatření, která by členskými státy pomohla reagovat na dlouhodobější dopady způsobené současnou krizí na Ukrajině, včetně možnosti efektivně využít prostředky Next Generation EU. Za další vhodná opatření pak považuje například prodloužení období způsobilosti pro programové období 2014 - 2020 nebo navýšení flexibility při uzavírání tohoto období. Rovněž považuje za nezbytné urychlit postupy vedoucí ke schválení dohod o partnerství a programů pro období 2021–2027.

Ve spolupráci se zpravodajem výboru pro evropské záležitosti Petrem Beitlem zpracovala PhDr. Mgr. Eliška Jonášová, Ph.D., odborná konzultantka Parlamentního institutu Kanceláře PS PČR.